

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТРАНСПОРТУ

Кафедра «Облік і аудит»

ПРОГРАМА КУРСУ

з дисципліни

***«ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ
ТА ОПОДАТКУВАННЯ»***

**для студентів заочної форми навчання та
слухачів ІПК необлікових спеціальностей**

Харків – 2013

Програму курсу з дисципліни «Основи бухгалтерського обліку та оподаткування» розглянуто і рекомендовано до

друку на засіданні кафедри «Облік і аудит» 25 серпня 2011 р., протокол № 1.

Призначено для студентів заочної форми навчання та слухачів ІППК необлікових спеціальностей.

Укладачі:

проф. Н.В. Чебанова,
доценти О.О. Євсєєва,
І.В. Підпригора

Рецензент

доц. В.Ф. Мінка

ПРОГРАМА КУРСУ

з дисципліни

*«ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ
ТА ОПОДАТКУВАННЯ»*

для студентів заочної форми навчання та
слухачів ІППК необлікових спеціальностей

Відповідальний за випуск Підпригора І.В.

Редактор Буранова Н.В.

Підписано до друку 10.05.12 р.

Формат паперу 60x84 1/16. Папір писальний.

Умовн.-друк.арк. 0,25. Тираж 50. Замовлення №

Видавець та виготовлювач Українська державна академія залізничного транспорту,
61050, Харків-50, майдан Фейєрбаха, 7.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2874 від 12.06.2007 р.

ЗМІСТ

Загальна частина	4
Кваліфікаційні вимоги до курсу «Основи бухгалтерського обліку та оподаткування»	6
Тематичний план дисципліни	8
Програма курсу «Основи бухгалтерського обліку та оподаткування»	10
Список літератури	13

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

В умовах переходу України до ринкових відносин закономірно зростає інтерес до теорії та практики управління, яка базується на грамотній стратегії і вмінні створювати безпечні умови її реалізації. Особливо актуальним це є на рівні підприємства, коли останнє стає суб'єктом підприємницької діяльності і має економічну самостійність, відповідає за результати господарської діяльності та ін. Саме тоді керівництво підприємства повинно сформулювати грамотну стратегію, яка б забезпечила йому стабільну ефективність та необхідну конкурентоспроможність на ринку, а також систему безпеки.

В сучасних умовах ефективне функціонування підприємств можливе лише за умови використання нових інформаційних технологій ведення бухгалтерського обліку, контролю, поглибленого аналізу та захисту інформації.

Сьогодні високопрофесійна діяльність фахівця будь-якого рівня неможлива без використання новітніх інформаційних технологій. Проте, як свідчать статистичні дані та матеріали перевірок державних органів контролю, доводиться констатувати зростання злочинності у підприємницькій сфері, особливо в банківській і кредитно-фінансовій системах та зовнішньоекономічній діяльності.

Суттєву допомогу у боротьбі з економічною злочинністю має надавати практичним працівникам наука. Глибоке проникнення в природу сучасних економічних злочинів та типізація методів їх скоєння неможливі без тісної взаємодії наук кримінально-правової і економічної науки.

У зв'язку з цим опанування прийомів і методів контролю за фінансово-економічною діяльністю, аналізу фінансових результатів та захисту (безпеки) економічної інформації працівниками державних органів контролю набуває особливої актуальності. По-перше, застосування дієвих методів контролю за веденням основних операцій бухгалтерського обліку (також комп'ютеризованого) та фінансово-економічною діяльністю дозволить оперативно виявити суб'єкти господарювання, в яких зацікавлені правоохоронні органи. По-друге, використання матеріалів економічного аналізу фінансових результатів

необхідне для з'ясування механізмів скоєння економічних злочинів, а також вибору прийомів і методів їхнього розслідування. По-третє, важливим напрямком застосування результатів і висновків контролю та фінансово-економічного аналізу є захист (безпека) економічної інформації та профілактика економічних злочинів.

Перехід України до ринкових умов господарювання змінив перш за все становище підприємств – вони діють на базі багатьох форм власності та із застосуванням різних організаційно-правових форм. Підприємства перетворились на самостійні господарюючі суб'єкти. Зовсім іншого значення набули облік і оцінка результатів їхньої діяльності та діяльності підприємців. Це стало необхідним для встановлення майнових відносин з установами, інвесторами, контрагентами, а також з державою — з приводу сплати податків та інших обов'язкових платежів до бюджету та позабюджетних фондів.

Водночас облік і оцінка господарювання залишились необхідними елементами діяльності будь-якого підприємства. В умовах ринку їх роль та значення суттєво зростають, бо лише спираючись на достовірні дані про матеріальні ресурси, їх виробниче використання, отримані результати, можна приймати рішення про зміну профілю виробництва, його оновлення, переміщення капіталу відповідно до ринкової кон'юнктури.

У зв'язку з цим по-новому ставиться питання про правове значення бухгалтерського обліку, його інститутів та інструментів. По-новому вирішуються проблеми співвідношення бухгалтерського обліку, господарської діяльності, оподаткування та їх правового регулювання.

За таких умов питання обліку та оподаткування підприємств набувають особливої актуальності. Саме вони є однією із необхідних умов підтримання економічної та соціальної стабільності в Україні, збереження її конституційного устрою, запобігання економічним, соціальним та іншим конфліктам.

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО КУРСУ «ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ»

Мета: формування системи знань з теорії та практики ведення бухгалтерського обліку на підприємствах; набуття знань щодо сутності податків і оподаткування, їх місця і ролі в системі економічних важелів розвитку ринкової економіки, взаємозв'язку оподаткування з іншими аспектами економічної політики держави, ролі податкового обліку в поліпшенні аналітичної роботи економічної служби підприємства.

Завдання:

- вивчення методів раціональної організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємствах на підставі використання прогресивних форм і національних стандартів; набуття навичок опрацювання і використання облікової інформації в управлінні підприємством;

- засвоєння методики розрахунків, порядку сплати прямих та непрямих податків юридичними та фізичними особами, альтернативних систем оподаткування, засвоєння теоретичних та організаційних основ податкового обліку.

Предмет: загальна теорія бухгалтерського обліку; відносини, що виникають між платниками та державою в процесі оподаткування.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

- 1 Підприємницька діяльність в Україні.
- 2 Господарський облік, його види та характеристики.
- 3 Предмет та метод бухгалтерського обліку.
- 4 Поняття методу бухгалтерського обліку.
- 5 Бухгалтерський баланс.
- 6 Рахунки та подвійний запис.
- 7 Оборотні відомості, порядок їх складання. Подвійний запис, його суть та контрольне значення.
- 8 Класифікація рахунків бухгалтерського обліку. План рахунків.

- 9 Облік процесу придбання засобів виробництва.
- 10 Облік процесу виробництва та формування собівартості готової продукції.
- 11 Облік процесу реалізації та розподілу результатів господарювання.
- 12 Техніка бухгалтерського обліку та облікові реєстри.
- 13 Форми бухгалтерського обліку.
- 14 Основи бухгалтерської звітності.
- 15 Податкова система України: сутність податків на макро- та макрорівнях.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план дисципліни «Основи бухгалтерського обліку та оподаткування» для підготовки фахівців необлікових спеціальностей заочної форми навчання наведено у таблиці 1.

Таблиця 1 – Тематичний план дисципліни

Теми занять	Всього годин				Всього
	ауди-торні	у тому числі		самостійн а робота	
		лекці ї	практик а		
1	2	3	4	5	6
1 Підприємницька діяльність в Україні	2	2	-	4	6
2 Господарський облік, його види та характеристики	2	2	-	6	8
3 Предмет та метод бухгалтерського обліку	2	2	-	8	10
4 Поняття методу бухгалтерського обліку					
5 Бухгалтерський баланс	4	2	2	4	8
6 Рахунки та подвійний запис	4	2	2	6	10
7 Оборотні відомості, порядок їх складання. Подвійний запис, його суть та контрольне значення	-	-	-	6	6
8 Класифікація	-	-	-	10	10

рахунків бух. обліку. План рахунків					
-------------------------------------	--	--	--	--	--

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
9 Облік процесу придбання засобів виробництва	-	-	-	4	4
10 Облік процесу виробництва та формування собівартості готової продукції	-	-	-	4	4
11 Облік процесу реалізації та розподілу результатів господарювання	-	-	-	6	6
12 Техніка бухгалтерського обліку та обліко-ві регістри	-	-	-	10	10
13 Форми бухгалтерського обліку	-	-	-	10	10
14 Основи бухгалтерської звітності	-	-	-	10	10
15 Податкова система України: сутність податків на макро- та мікрорівнях	2	2	-	4	6

Разом годин	16	12	4	92	108
-------------	----	----	---	----	-----

ПРОГРАМА КУРСУ «ОСНОВИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ»

Тема 1. Підприємницька діяльність в Україні

Поняття про господарську діяльність. Основні види діяльності: виробнича, торговельна, надання послуг тощо. Мета господарської діяльності. Суб'єкти підприємницької діяльності в Україні, їх перелік.

Тема 2. Господарський облік, його види та характеристики

Загальні поняття про облік і його роль у системі господарювання. Функції господарського обліку. Види господарського обліку: управлінський, фінансовий, податковий. Основи організації бухгалтерського обліку.

Тема 3. Предмет та метод бухгалтерського обліку

Поняття предмета бухгалтерського обліку, об'єкти обліку. Класифікація господарських засобів та їх характеристика. Класифікація джерел засобів підприємства.

Тема 4. Поняття методу бухгалтерського обліку

Характеристика елементів методу (документація, інвентаризація, оцінка, калькуляція). Загальні поняття рахунків, подвійного запису, балансу та фінансової звітності.

Тема 5. Бухгалтерський баланс

Поняття балансу, його значення і використання в управлінні. Побудова балансу. Актив та пасив балансу. Складові активу та пасиву. Балансові зміни, їх види.

Тема 6. Рахунки та подвійний запис

Поняття про рахунки, їх побудова. Взаємозв'язок рахунків з балансом: активні, пасивні, активно-пасивні рахунки. Синтетичні та аналітичні рахунки обліку.

**Тема 7. Оборотні відомості, порядок їх складання.
Подвійний запис, його суть та контрольне значення**

Кореспонденція рахунків; бухгалтерські проводки. Види бухгалтерських проводок. Порядок записів на рахунках.

**Тема 8. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку.
План рахунків**

Поняття класифікації рахунків. Класифікація рахунків за економічним змістом, їх характеристика. Класифікація рахунків за призначенням і структурою, їх характеристики. Зміст і структура Плану рахунків введеного в дію з 01.01.2000.

Тема 9. Облік процесу придбання засобів виробництва

Загальне поняття процесу придбання. Облік процесу придбання основних засобів. Облік процесу придбання запасів. Основні завдання обліку придбання засобів та предметів праці.

Тема 10. Облік процесу виробництва та формування собівартості готової продукції

Загальне поняття процесу виробництва. Поняття витрат виробництва, собівартості продукції. Виробнича та повна собівартість продукції. Класифікація витрат: за способами перенесення вартості на продукцію (прямі та непрямі), за ступенем впливу обсягу виробництва на рівень затрат.

Тема 11. Облік процесу реалізації та розподілу результатів господарювання

Підстава для реалізації, поняття відпускної ціни реалізації. Дохід, (виручка) від реалізації продукції. Визначення моменту реалізації. Принцип нарахування та відповідності доходів і витрат. Визначення фінансового результату.

Тема 12. Техніка бухгалтерського обліку та облікові реєстри

Облікові реєстри та їх класифікація за різними ознаками (за характером бухгалтерських записів, за змістом та зовнішнім виглядом). Методи виправлення помилок.

Тема 13. Форми бухгалтерського обліку

Поняття форми бухгалтерського обліку. Види форм бухгалтерського обліку та їх характеристики: спрощена, меморіальна - ордерна, журнально-ордерна, автоматизована. Методологічно інформаційне та технічне забезпечення ведення обліку на підприємствах України.

Тема 14. Основи бухгалтерської звітності

Національні стандарти та міжнародні аспекти обліку. Сутність і склад бухгалтерської звітності. Мета складання фінансової звітності. Користувачі фінансової звітності.

Тема 15. Податкова система України: сутність податків на макро- та мікрорівнях

Сутність та основні риси податків. Податкова політика держави. Способи перекладання податків. Структура податкової системи України. Організація податкової служби та податкової роботи. Відповідальність платників податків.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1 Видання газети «Податки та бухгалтерський облік» // українською та російською мовами // поточний (попередній) податковий рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: factor.com.ua.

2 Видання журналу «Баланс» // українською та російською мовами // поточний (попередній) податковий рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: balanse.com.ua.

3 Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: minfin.com.ua.

4 Про державний бюджет України на N-рік (на поточний податковий рік та законопроект на наступний податковий рік Закон України) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: minfin.com.ua.

5 Законодавча нормативно-правова база України в останній редакції із змінами і доповненнями щодо опису загальнообов'язкових податків та зборів, наприклад: Податковий Кодекс України від 02.12.2010 року № 2755-VI, із змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: minfin.com.ua.

6 Захожай В.Б., Литвиненко Я.В., Захожай К.В. та ін. Система оподаткування та податкова політика: Навч. посібник / За заг. ред. В.Б. Захожая та Я.В. Литвиненка. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 468 с.

7 Іванов Ю.Б., Крисоватий А.І., Десятник О.М. Податкова система: Підручник. – К.: Атака, 2006. – 920 с.

8 Карпінський Б.А., Залуцька Н.С., Карпінська О.Б. Податки: Словник-довідник. – К.: Професіонал, 2008. – 464 с.

9 Кужельний М.В., Лінник В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. – К.: КНЕУ, 2001. – 334 с.

10 Чернелевський Л.М., Редзюк Т.Ю. Податковий облік і контроль: Навч. посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Пектораль, 2006. – 316 с.